

1. OTWORZENIE (43) sb n

otworzenie (42), **odtworzenie** (1) *GlabGad*.

Oba o oraz pierwsze e jasne; końcowe e z tekstów nie oznaczających -é lub oznaczających niekonsekwentnie.

sg N otworzeni(e) (10). ◇ G otworzenia (7). ◇ D otworzeniu (5). ◇ A otworzeni(e) (7). ◇ I otworzeni(e)m (2) *Diar*, *LatHar*, otworzeniem (2) *SienLek*, *CzechRozm*. ◇ L otworzeniu (10).

Sł stp notuje, Cn s.v. orwor, Linde XV11l w. s.v. otworzyć.

1. *Odemknięcie, otworzenie czegoś zamkniętego; apertura BartBydg, Cn; apertio PolAnt [w tym: czego (5)] (8)* : yakom ya nyenyayechal nyagymyeny yanya opaczkyego anym wszął yemv szlyszebnyczye yego robothlyvey dorothyey kthorą on zoszthavyl wdomą [!] szwoym kuszthreszenya [!] rzeczy domowyc(z)h gy othphorzenye [!] domyv *ZapWar 1513 nr 2125; BartBydg 11b; LatHar 544*; Bo wełźcie Páńłkie było iákoby duchowne á nie ćielełne/ przez zámknione drzwi/ co dwa kroć powtarzáiąc mowi Ian ś. Nie potrzebowało ćiało iego vwielbione otworzenia drzwi *SkarKaz 204a*.

Szereg: »otworzenie a wypuszczenie« (1): Iż oto Duch s. łtánął nádemną á pomázał mię/ ábych łzedł ku ćichym [...] á ięty m á zwiázány m/ ábych opowiedał miłofierdzie á wípomożenie zámknionym łáłkawe otworzenie á wypułźczenie *RejPos 118v*.

W przen (3) :

Zwrot bibl. »otworzyć otworzenie« (1): Bo oto kámień ktory dałem przed Iehofszuego/ ná kámieniu iednem łiedmiore oczy/ oto ia otworzę otworzenie iego/ mowi Iehowá Cewáoth [*ego aperiens apertionem eius dixit Dominus*]/ y odtáwię niepráwość ziemie oney dnia iednego. *BudBib Zach 3/9*.

Wyrażenie: »otworzenie nieba (a. niebios)« [szyk 1:1] (2): *LatHar [+9]*; Skutek chrztu nášzego otworzenie niebá. *SkarKaz 516a marg.*

2. *Rozwarcie w celu dostania się do wnętrza czegoś [czego] (11)* : A gdy by łtroná áppelluiąca łtánęła/ á przeciwney by łtrony niebyło/ tedy tá áppelluiąca/ da táłże łwoię pilnoć zápiłác/ y da przypozywác łtronę przeciwną po wtore/ y po trzećie/ ku otworzeniu rotułu. *GroicPorz bb4v, bb4, oo2v*.

Wyrażenia: »otworzenie ksiąg« (3): Bowiemeś ty rzekł/ o to łie iuż przyblížam [!] táł iáko iest w otworzeniu kxiąg nápiłano *RejPs 60v; WujNT 837; WysKaz 35*.

a. *O pieczęci: złamanie (5) :*

»otworzenie [= złamanie] pieczęci« (5): *RejAp BB2v, CCv, 58*; Lecz po otworzeniu łzołtey pieczęci/ wychodzą znáki przyłźłego łádu. *WujNT Apoc 6 arg, s. 837*.

3. *Rozchylenie, rozwarcie; apertio PolAnt, Modrz, Vulg [czego] (8)* : Ale iest ich wiele tákiego przyrodzenia/ ktorzi z máłuczkiey rzeczy łáčno biorą wielkie obráżenia. [...] z łwiłtánia/ z chrapánia/ zębów łćilłkánia/ páznogćiá gryżienia/ z otworzenia włt/ zákrzywienia/ marłżczenia *ModrzBaz 66*.

[*Wyrażenie: »ziemie otworzenie«: IEst ćzworáki pożytek oránia y wykopánia roley. Napierwłzy iest źiemie otworzenie. Cresc 1571 657.*]

W przen (6) :

Wyrażenia: »otworzenie oczu« = zrozumienie czegoś (2): *LatHar 194*; y od Pogánow/ do ktorych ćię ia teraz połyłam: ku otworzeniu oczu ich [*aperire oculos eorum*] y náwroceniu z ćięmnoći do łwiłtłoći/ á z mocy łzátánłkiey do Bogá: áby wźięłi odpułźczenie grzechow *WujNT Act 26/18*.

»otworzenie (języka a) ust« = *przemówienie, odezwanie się; oris apertio PolAnt, Vulg (5): RejPos 298 [2 r.]; BudBib Num 30/8; BudNT Eph 6/19; [modląc się] y zá mię/ áby mi była daná mowá w otworzeniu vft moich z bešpieczeńftwem/ ábym oznaymiał táiemnicę Ewángeliey WuNT Eph 6/19.*

4. *Otwarcie, odetkanie; pęknięcie [w tym: czego (8)] (10) : Zafię zielona [uryna] obphicie odchodząca á mętna/ otworzenie wnętrznego wrzodu znamionuie: czałem z łmiercią á czałem ze zdrowiem. FalZioł V 6, I 127b, V 27v, 59; Tem też obyczaiem łmak cirpki łprawuie ięzik ku odtworzeniu w nim porow GlabGad 16; Ale gdy w wřzu tákowe záleženie álbo zátkanie/ [...] puřczyay w vcho przez dziurkę páre á łtanieć łye otworzenie. SienLek 71v, 38.*

Wyrażenia: »otworzenie sapki« (2): Abowiem rymá ieřt otworzenie łapki: á łápká ieřth zápiekłość á łuchość nozdrzy/ álbo zgęřtnienie wozgrzywości. SienLek 72v, 73.

»otworzenie skory« (1): bo y z nołá krew nie idźie/ bes otworzenia łkory wnętrzney SienLek 89v; [Otworzenie łkory/ łzukay łkory przežárćie. SienHerb B#3, C#v].

5. *Ujawnienie, objawienie, ukazanie; apertio Mącz [w tym: czego (5)] (6) : á przeto gdy chcą być widziáni yákoby około wielu rzeczy łwiádomość mieli/ tedy łatwi łá ku otworzeniu łkrytych rzeczy KwiatKsiąž C2; Apertio, Otworzenie/ obyáwienie. Mącz 278d; Zá ktorym otworzeniem wielkości grzechow/ okazał Bog łáłkę y miłość łwiátu CzechRozm 94.*

Wyrażenie: »otworzenie umyřłu« [szyk 1:1] (2): Sententia, Zdánie/ widzenie/ mniemánie/ otworzenie vmyřłu łwego. Mącz 382d, 380b

Szereg: »ukazanie a otworzenie« (1): Ty też swowolne, ktorych więcej bywa, rozpustność sama a nałog zły pod swą wołá za ukazaniem a otworzeniem drogi prze jaką walkę na granicy łacno przywiedzie ku łupom Diar 67.

Synonimy: 5. objawienie, odkrycie, odłtonienie, ukazanie.

Cf OTWORZYĆ